

نیض اقتصاد
 فشار اقتصادی به ایران به آخر خط رسیده است رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به تشدید محدودیت بانک های ایرانی توسط انگلستان گفت: به نظر می‌رسد خزانه داری آمریکا در فشار اقتصادی به ایران به آخر خط رسیده باشد. عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی گفت: انگلیس در حالی محدودیت بانک های ایرانی را تشدید کرده که برخی از آنها سال‌هاست به دلیل تحریم‌های آمریکا هیچ فعالیت بانکی مرتبط با ایران ندارند. همتی تصریح کرد: به نظر می‌رسد خزانه‌داری آمریکا در فشار اقتصادی به ایران به آخر خط رسیده باشد و کشورهای مختلف نیز برای نشان دادن همراهی و تبعیت خود از آمریکا، فعالیت بانک‌هایی را که بعضا سال‌هاست در چارچوب تحریم آمریکا هیچ‌گونه عملیات بانکی در ارتباط با ایران ندارند، برای خوشامد آمریکا مجدداً محدود کرده‌اند.رئیس کل بانک مرکزی تاکید کرد: البته خود ما نیز برنامه داشتیم که برای کاهش هزینه بانک‌های غیرفدل در خارج از کشور، محدودیت‌هایی را بر آنها اعمال کنیم. 👉👉👉 یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی دریافت شد رئیس ساتبا از دریافت قطعی یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر خبر داد و گفت: ۱۷۰۰مگاوات از برنامه ۷۰۰۰ مگاواتی نیروگاه‌های خورشیدی وارد مدار شده است. محسن طرزطلب، معاون وزیر نیرو و رئیس سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) اظهار کرد: برای اجرای برنامه‌های توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر قرار بود در مجموع ۲/۳میلیارد دلار از منابع مختلف دریافت شود که یک میلیارد و ۸۴۰ میلیون دلار آن مربوط به منابع ارزی صندوق توسعه ملی است. وی افزود: تاکنون برای حدود یک میلیارد و ۵۰۰میلیون دلار از این منابع، مسدودی صادر شده و از این میزان نیز نزدیک به یک میلیارد دلار به صورت قطعی از بانک مرکزی دریافت شده‌است. رئیس ساتبا با اشاره به برنامه این سازمان برای توسعه ظرفیت نیروگاه‌های تجدیدپذیر گفت: مقرر بود با استفاده از این منابع ۷۰۰۰ مگاوات نیروگاه خورشیدی وارد مدار تولید برق شود که تاکنون نزدیک به ۱۷۰۰مگاوات از این ظرفیت وارد مدار شده و سایر طرح‌ها نیز در حال اجرا هستند. طرزطلب ادامه داد: پیش‌بینی می‌کنیم کل برنامه ۷۰۰۰ مگاواتی نیروگاه‌های خورشیدی تا تابستان سال آینده به پایان برسد. وی با اشاره به اضافه شدن ظرفیت نیروگاه‌های بادی و سامانه‌های ذخیره‌ساز انرژی به برنامه توسعه تجدیدپذیرها گفت: علاوه بر ۷۰۰۰ مگاوات نیروگاه خورشیدی، مجوز اضافه شدن ۱۰۰مگاوات نیروگاه بادی و ۵۰۰مگاوات باتری نیز صادر شده است. 👉👉👉 ۵۳ درصد ظرفیت سدها همچنان خالی است براساس آخرین آمارهای منتشرشده تا تاریخ ۲۸ شهریور سال آبی ۱۴۰۵-۱۴۰۴، اگرچه میزان ورودی آب به مخازن سدها و ارتفاع بارش‌ها نسبت به سال گذشته رشد چشمگیری داشته است، اما این بهبود نسبی، هنوز نتوانسته است شکاف عمیق ذخایر استراتژیک کشور را پر کند. درحالی‌که ورودی آب به مخازن ۱۱ درصد بالاتر از میانگین ۱۰ساله است، گزارش‌ها نشان می‌دهد که بیش از نیمی از ظرفیت کل سدهای کشور (۵۳ درصد) همچنان بدون آب باقی مانده است. این تضاد میان ورودی آب و ذخیره موجود، هشدار جدی برای امنیت آبی مناطق پرتنشی همچون تهران و البرز است. طبق بررسی‌های آماری، میزان ورودی آب به مخازن سدها تا تاریخ مذکور، بالغ بر ۴۷ میلیارد و ۱۷۰ میلیون مترمکعب بوده است. این رقم نشان‌دهنده بهبود ۶۴ درصدی نسبت به سال گذشته و افزایش ۱۱درصدی نسبت به متوسط میانگین ۱۰ساله است. بااین حال، این ورودی‌ها هنوز نتوانسته‌اند ذخیره موجود را به سطح مطلوب برسانند. حجم آب موجود در مخازن کشور تا این تاریخ ۲۳ میلیارد و ۶۴۰ میلیون مترمکعب ثبت شده که اگرچه نسبت به سال قبل ۳۱درصد و نسبت به میانگین ۱۰ساله ۷۰درصد افزایش یافته، اما با نگاهی به ظرفیت کل، مشخص می‌شود که ۵۳درصد از ظرفیت سدهای کشور همچنان خالی مانده است. بررسی دقیق سدهای حیاتی تأمین‌کننده آب شرب و کشاورزی استان‌های تهران و البرز، تصویری نگران‌کننده را ترسیم می‌کند. در این میان، تنها سد امیرکبیر وضعیت مطلوبی دارد و چهار سد دیگر در شرایط منفی قرار گرفته‌اند.

محمدحسین علیاکبری، دبیر گروه اقتصاد

معاون شرکت ساخت و توسعه با بیان این‌که حدود ۲۶۰۰ کیلومتر مسیر ریلی در حال ساخت است، اظهار کرد: حدود ۳۰۰۰ کیلومتر ریلی در قالب کريدورهاى ترانزيتى کشور در حال ساخت است. عباس خطيبى ادامه داد: پروژه‌هایی مانند چاپهار-زااهدان، زااهدان-یونسی، دورود - خرم‌آباد، اندیمشک، رشت، آستانا، کرمانشاه -خسروی و خط‌آهن شیراز - بوشهر همگی بخش‌های اجرایی در

فصل سرما آغاز شد و مسأله تأمین پایدار گاز در ماه‌های زمستان به یکی از مهم‌ترین چالش‌های بخش انرژی تبدیل می‌شود؛ دوره‌ای که افزایش مصرف بخش خانگی و تجاری، همزمان با نیاز نیروگاه‌ها و صنایع، فشار بیشتری بر شبکه گاز وارد می‌کند. این مسأله امسال اهمیت بیشتری دارد چراکه در جریان جنگ تحمیلی، بخشی از ظرفیت تولید و فراورش گاز کشور آسیب دید و هرچند با بازسازی تأسیسات و استفاده از ظرفیت‌های جایگزین، نیمی از ظرفیت از دست‌رفته به مدار بازگشته اما همچنان مدیریت مصرف برای عبور پایدار از زمستان ضروری است.

در جریان آسیب‌های واردشده به تأسیسات گازی، حدود ۲۳۰ میلیون مترمکعب از ظرفیت تولید و فراورش گاز کشور تحت تأثیر قرار گرفت. با اقدامات انجام‌شده برای بازسازی پالایشگاه‌های آسیب‌دیده و همچنین استفاده از ظرفیت فازه‌ای دیگر، حدود ۱۰۰ میلیون مترمکعب از این ظرفیت دوباره به مدار بازگشته است. یعنی حدود نیمی از ظرفیت آسیب‌دیده اکنون امکان تولید و فراورش مجدد دارد.

بازگشت این ظرفیت، بخش مهمی از نگرانی‌های مربوط به تأمین گاز در ماه‌های پیش‌رو را کاهش داده است اما به معنای بی‌نیازی از مدیریت مصرف نیست. تجربه زمستان‌های گذشته نشان داده در روزهای سرد، رشد مصرف بخش خانگی و تجاری می‌تواند سهم قابل‌توجهی از گاز موجود در شبکه را به خود اختصاص دهد و در نتیجه، تأمین سوخت نیروگاه‌ها و صنایع با محدودیت مواجه شود.

فشار زمستان بر شبکه گاز

حتی قبل از آسیب‌های ناشی از جنگ تحمیلی، کشورمان با ناترازی گاز روبه‌رو بود. درواقع تقاضای گاز در فصل سرد سال بیش از میزان عرضه بود و از آنجا که اولویت تأمین گاز خانگی و تجاری بود بخش‌های دیگر از این نعمت محروم می‌ماندند. این موضوع در روند تولید، رشد اقتصادی و متغیرهای دیگر خودش را نشان می‌دهد.

اوج مصرف زمستان گذشته نمونه روشنی از این وضعیت بود. اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴، مصرف گاز در بخش‌های خانگی، تجاری و صنایع جزء به ۲۲۶ میلیون مترمکعب در روز رسید؛ رقمی که معادل حدود ۸۳ درصد از ۸۷۵ میلیون مترمکعب گاز تزریق‌شده به شبکه بود. دوم بهمن نیز این میزان به ۷۳۷ میلیون مترمکعب افزایش یافت و سهم این بخش‌ها از گاز تزریق‌شده به حدود ۸۵ درصد رسید. این ارقام نشان می‌دهد که در روزهای اوج سرما، حتی باوجود تولید و تزریق حجم بالای گاز، افزایش مصرف خانگی و تجاری می‌تواند بخش عمده ظرفیت شبکه را به خود اختصاص دهد. در چنین شرایطی، مسأله فقط تأمین گاز خانوارها نیست بلکه نحوه تخصیص گاز میان بخش‌های مختلف اقتصاد اهمیت پیدا می‌کند. از همین رو، در زمان محدودیت گاز، صنایع معمولاً از نخستین بخش‌هایی هستند که با محدودیت یا تغییر در میزان دریافت گاز مواجه می‌شوند. این موضوع اگرچه با هدف حفظ پایداری شبکه و تأمین نیازهای ضروری انجام می‌شود اما می‌تواند بر روند تولید، اشتغال و فعالیت واحدهای صنعتی اثر بگذارد.

عمران اتابکی، کارشناس صنعت فولاد

سال‌هاست در ادبیات سیاستگذاری صنعتی ایران، صنعت فولاد با یک عدد بزرگ شناخته می‌شود و آن هم ۵۵میلیون تن است؛ هدفی که برای اقق ۱۴۰۴ تعریف شد تا ایران را به یکی از قدرت‌های بزرگ تولید فولاد جهان تبدیل کند اما امروز با عبور از افق ۱۴۰۴، مسأله اصلی دیگر صرفاً این نیست که چرا به این عدد نرسیدیم. پرسش مهم‌تر این است که آیا اساساً باید همچنان با منطق ظرفیت بیشتر به آینده فولاد نگاه کنیم؟

آمار تولید سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد فولاد خام ایران به حدود ۲۲/۱میلیون تن رسیده است؛ رقمی که نسبت به سال ۱۴۰۳، ۶/۲درصد رشد داشته اما تقریباً به سطح تولید سال ۱۴۰۲ بازگشته است. در مقیاس تقویمی میلادی نیز World Steel Association تولید فولاد خام ایران در سال ۲۰۲۵ را ۳۷/۸ میلیون تن برآورد کرده و ایران را در رتبه دهم تولیدکنندگان جهان قرار داده است. فاصله میان رویای ۵۵میلیون تن واقعیت حدود ۳۲ میلیون تن یک واقعیت مهم است اما شاید مهم‌تر از این چیزی باشد که این فاصله درباره مدل توسعه صنعتی ایران به ما می‌گوید.

مسأله فولاد ایران فقط کمبود ظرفیت نیست. مسأله، ناتوانی در تبدیل ظرفیت اسمی به تولید پایدار، رقابتی و اقتصادی است. در چهار سال گذشته محدودیت برق و گاز به‌گفته رئیس‌انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران حدود ۱۴/۵ میلیارد

تولیدکنندگان فولاد ایران حدود ۱۴/۵ میلیارد

تولیدکنندگان فولاد ایران حدود ۱۴/۵ میلیارد

معاون شرکت ساخت و توسعه با بیان این‌که حدود ۲۶۰۰

کیلومتر مسیر ریلی در حال ساخت است، اظهار کرد:

حدود ۳۰۰۰ کیلومتر ریلی در قالب کريدورهاى ترانزيتى

کشور در حال ساخت است. عباس خطيبى ادامه داد:

پروژه‌هایی مانند چاپهار-زااهدان، زااهدان-یونسی، دورود

- خرم‌آباد، اندیمشک، رشت، آستانا، کرمانشاه -خسروی

و خط‌آهن شیراز - بوشهر همگی بخش‌های اجرایی در

محدوده کريدورها هستند. وی تصریح کرد: ساخت این

پروژه‌ها جزو تکالیف شرکت ساخت و توسعه است. در

قالب برنامه ششم و هفتم بر آن تأکید شده و به عنوان

پروژه‌های پیشران، برخی از این پروژه‌ها مشخص شده

و در دست احداث قرار دارند. وی افزود: مهم‌ترین پروژه

خط‌آهن چاپهار-زااهدان باطول حدود۶۳۵کیلومتر است

که تا پایان امسال محدوده چاپهار - خاش آن با حدود

۴۸۰کیلومتر به افتتاح و بهره‌برداری می‌رسد.

معاون ساخت و توسعه راه‌آهن، بنادر و فرودگاه‌های

شرکت ساخت و توسعه با بیان این‌که پروژه دیگری که در

دستورکار جدی قرار دارد، خط‌آهن کرمانشاه -اسلام‌آباد

در کريدور شرقى ـ غربى است، اضافه کرد: این مسیر

۱۵کیلومتر در دست ساخت است و برنامه‌ریزی شده که

در پایان سال ۱۴۰۶ به بهره‌برداری برسد.

اما واگر زمستان پرگاز

مدیریت مصرف گاز در بخش خانگی، ضامن پایداری تأمین انرژی صنایع و بخش تولیدی در زمستان است

صرفه‌جویی خانگی، پشتوانه تولید

مجتمع مطابق برنامه انجام شده و بخش قابل‌توجهی از این اقدامات با اتکا به توان متخصصان داخلی و ظرفیت کارگاه

مرکزی مجتمع به انجام رسیده است.

این آمادگی در حالی ایجاد شده که شرکت ملی گاز و سایر بخش‌های صنعت انرژی، همزمان باید با افزایش تقاضای زمستانی نیز مواجه شوند. بنابراین افزایش آمادگی تولید، زمانی می‌تواند به تأمین پایدار انرژی منجر شود که در سمت مصرف نیز مدیریت تقاضا صورت گیرد. وزیر نفت نیز بر همین ضرورت تأکید کرده است. محسن پاک‌نژاد با اشاره به افزایش ذخایر سوخت مایع نیروگاه‌ها برای فصل سرد، اعلام کرده است که با کاهش احتمالی تحویل گاز به نیروگاه‌ها در زمستان، ذخایر

برش

اولویت تأمین انرژی صنایع

در کنار افزایش آمادگی بخش تولید گاز، تکمیل ذخایر سوخت نیروگاه‌ها و مدیریت مصرف نیز از الزامات عبور از فصل سرد به‌شمار می‌رود. محمد رستمی عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، با اشاره به تمهیدات دولت برای تأمین سوخت نیروگاه‌ها گفت: براساس اطلاعات موجود، وزارتخانه‌های نفت و نیرو در حال پیگیری تکمیل ذخایر گازوئیل نیروگاه‌ها هستند تا در صورت کاهش تحویل گاز در زمستان، تأمین سوخت نیروگاه‌ها با مشکل مواجه نشود. وی مدیریت مصرف را مکمل اقدامات مربوط به تأمین سوخت دانست و اظهار کرد: برنامه‌ریزی برای صرفه‌جویی

باید پیش از آغاز روزهای اوج مصرف انجام شود و دولت نیز لازم است در این زمینه گفت‌وگویی شفاف و مستمر با مردم داشته باشد. به گفته رستمی، اجرای پویش‌هایی برای کاهش مصرف وسایل گرمایشی غیرضروری و تنظیم دمای تجهیزات می‌تواند به کاهش مصرف گاز و برق در بخش اهمیت دارد.

تجهیزات می‌تواند به کاهش مصرف گاز و برق در بخش

تجهیزات می‌تواند به کاهش مصرف گاز و برق در بخش

تجهیزات می‌تواند به کاهش مصرف گاز و برق در بخش

ظرفیت فولاد سریع‌تر از تقاضا رشد می‌کند. حتی ظرفیت مورد استفاده کارخانه‌ها نیز تحت فشار قرار گرفته است. OECD برآورد کرده نرخ بهره‌برداری جهانی از حدود ۷۶درصد در سال ۲۰۲۵ ممکن است تا سال ۲۰۲۸ به ۷۴درصد یا کمتر برسد. این یعنی در اقتصاد فولاد آینده، داشتن کارخانه کافی نیست. کارخانه باید بتواند با هزینه مناسب، در زمان مناسب و برای بازار مناسب تولید کند. نمونه چین از این منظر بسیار قابل تأمل است. صادرات فولاد این کشور در سال ۲۰۲۵ به رکورد ۱۳۱میلیون تن رسید؛ افزایشی ۱۵۳درصدی نسبت به سال ۲۰۲۰.

OECD بخشی از این افزایش را به ضعف تقاضای داخلی و انتقال بخشی از مازاد تولید به بازارهای خارجی مرتبط می‌داند. همین موج صادرات باعث افزایش اقدامات تجاری علیه فولاد چین شده و در سال ۲۰۲۵، ۲۷پرونده جدید ضددامپینگ و اقدامات جبرانی علیه چین آغاز شده است. بنابراین رقابت آینده فولاد فقط رقابت بر سر «تن تولید» نیست، رقابت بر سر هزینه، کیفیت، فناوری، بازار و سیاست تجاری است.

چین چه چیزی را تغییر داده است؟

تصمیم جدید چین درباره ظرفیت جایگزینی فولاد، یک علامت قابل توجه برای کشورهای است که هنوز در حال توسعه ظرفیت هستند.

محمدحسین علیاکبری، دبیر گروه اقتصاد

سوخت مایع در حال افزایش است تا از بروز مشکل در تأمین برق جلوگیری شود. وی در عین حال بر ضرورت مدیریت مصرف در زمستان جاری تأکید کرده و از مردم خواسته است با بهینه‌سازی مصرف انرژی به پایداری شبکه کمک کنند. پاک‌نژاد با اشاره به وضع تأمین سوخت نیروگاه‌ها و تولید گاز طبیعی تصریح کرد: درپی جنگ تحمیلی در اواخر سال گذشته و پس از خروج چهار پالایشگاه گازی از چرخه، حدود ۲۳۰ میلیون مترمکعب از ظرفیت فراورش گاز را از دست دادیم. خوشبختانه با تلاش شبانه‌روزی همکاران مان در صنعت نفت، توانستیم با بهره‌گیری از ظرفیت خالی دیگر پالایشگاه‌ها، نزدیک به ۱۰۰ میلیون مترمکعب از این کاهش تولید را جبران و بازپای کنیم. وی ادامه داد: با این حال کسری بیش از ۱۲۰ میلیون مترمکعبی همچنان پابرجا بوده و به ارقام ناترازی گاز امسال اضافه می‌شود؛ موضوعی که مستلزم تدوین و اجرای سازوکارهای مدیریتی دقیق و مشخص است.

همچنین در بخش صنایع، با افزایش ذخیره‌سازی نفت‌کوره و گازوئیل، هماهنگی‌های لازم به عمل آمده است تا در ایام اوج سرما که مصرف بخش خانگی و تجاری به‌طور چشمگیری جهش می‌یابد، کمبود گاز تحویلی به نیروگاه‌ها و صنایع با سوخت مایع جایگزین پوشش داده شده و از بروز وقفه در خدمات‌رسانی جلوگیری شود.

صرفه‌جویی در همه بخش‌ها

البته مدیریت مصرف نباید صرفاً به رفتار خانوارها محدود شود. بخش قابل‌توجهی از ظرفیت صرفه‌جویی انرژی در ساختمان‌های کم‌بازده، موتورخانه‌های فرسوده، تجهیزات غیربهینه و فرآیندهای صنعتی وجود دارد. اصلاح موتورخانه‌ها، عایق‌کاری ساختمان‌ها، تنظیم دمای وسایل گرمایشی، استفاده از تجهیزات پربازده و کاهش اتلاف در شبکه می‌تواند بدون کاهش سطح رفاه، میزان مصرف گاز را کاهش دهد. درواقع، هدف از صرفه‌جویی نباید صرفاً سردتر کردن خانه‌ها یا کاهش مصرف به هر قیمت باشد بلکه باید کاهش اتلاف و افزایش بهره‌وری باشد. ساختمانی که با اصلاح موتورخانه و عایق‌کاری، همان میزان آسایش را با مصرف گاز کمتر فراهم می‌کند، نمونه‌ای از مدیریت واقعی مصرف است.

اکنون با بازگشت حدود ۱۱۵ میلیون مترمکعب از ظرفیت آسیب‌دیده به مدار، بخش مهمی از ظرفیت از دست‌رفته تولید گاز احیا شده است. با این حال، افزایش مصرف زمستانی می‌تواند باردیگر فاصله میان عرضه و تقاضا را افزایش دهد. از این رو عبور مطمئن از فصل سرد تنها به افزایش تولید وابسته نیست بلکه به مدیریت همزمان عرضه و تقاضا نیاز دارد. در چنین شرایطی، صرفه‌جویی در بخش خانگی و تجاری می‌تواند به معنای حفظ گاز برای بخش‌های مولد اقتصاد باشد. هر میزان گازی که از مصرف غیرضروری در روزهای اوج سرما کاسته شود، امکان بیشتری برای تأمین سوخت صنایع و نیروگاه‌ها ایجاد می‌کند؛ موضوعی که در نهایت به پایداری تولید، تأمین برق و فعالیت اقتصادی کشور کمک خواهد کرد.

بنابراین زمستان امسال، در کنار آمادگی پالایشگاه‌ها و افزایش ذخایر سوخت نیروگاه‌ها، مدیریت مصرف یک ضرورت برای حفظ تعادل شبکه انرژی است؛ ضرورتی که تحقق آن نیازمند همراهی مصرف‌کنندگان و همزمان اصلاح تجهیزات و کاهش اتلاف در دستگاه‌های دولتی، ساختمان‌ها، صنایع و شبکه انرژی است.

یادداشت
در چارچوب این سازوکار لحاظ کنند. بنابراین بازار آینده فولاد تنها یک سؤال ندارد: «این شمش چند دلار؟» بلکه سؤال دیگری نیز مطرح می‌کند: این فولاد با چه میزان انتشار کربن تولید شده است؟ 👉 هند وزاین: دودرس متفاوت هند از سوی دیگر سراغ تعریف رسمی «فولاد سبز» رفته است. در نظام طبقه‌بندی این کشور، فولاد با شدت انتشار کمتر از ۲/۲ تن CO2e به ازای هر تن فولاد نهایی واجد شرایط رتبه‌بندی سبز می‌شود و درجات مختلفی براساس شدت انتشار دارد. طبق گزارش سالانه وزارت فولاد هند، تا پایان ۲۰۲۵ تعداد ۵۸ واحد فولادی گواهی فولاد سبز دریافت کرده بودند که تولید جمعی آنها ۹/۱ میلیون تن بوده است. زاین نیز روی مسأله‌ای حتی مهم‌تر تمرکز کرده است: ساختن بازار برای فولاد سبز. وزارت اقتصاد، تجارت و صنعت زاین اعلام کرده که فولاد کم‌کربن در مراحل اولیه ممکن است هزینه بالاتری داشته باشد و به همین دلیل ایجاد تقاضا، مشوق و سازوکار خرید برای آن ضروری است. این همان حلقه‌ای است که در بسیاری از برنامه‌های صنعتی ما کمتر دیده می‌شود: تولید فقط زمانی معنا پیدا می‌کند که بازار، زیرساخت و مدل اقتصادی متناسب با آن وجود داشته باشد.
متن کامل را در جام جم آنلاین بخوانید

متن کامل را در جام جم آنلاین بخوانید